

Przeczytaj fragment książki Ryszarda Koziołka „Dobrze się myśli literaturą”.

Pismo literatury poczułem ostro i wyraźnie dzięki Cortázarowi. *Gra w klasy*, którą przeczytałem jako nastolatek, sprawiała, że chciało się być jej bohaterem, czyli chciało się żyć jak ci argentyńscy emigranci w Paryżu. Ale jeszcze bardziej chciało się mieć w głowie to, co mieli oni. *Gra w klasy* jest przede wszystkim grą w kulturę - w teksty, w muzykę, w malarstwo, filozofię, [...]. Bohaterowie Cortázara, którzy byli prowincjuszami, przybywali do Paryża i chłonęli kulturę z apetytem dzikich konkwistadorów. [...] W *Grze w klasy* było jednak coś jeszcze, coś, czego doświadczyłem wtedy pierwszy raz - tekst jako fascynująca gra językiem i w język, która może być udziałem czytelnika, a nie tylko pisarza.

Równie wpływowe jak *Gra w klasy* mogą się okazać książki niewinne. Czystej radości dostarczyła mi dziwna książeczka, właściwie dla dzieci, którą przeczytałem dosyć późno, niejakiego Erica Knighta, autora słynnej *Lassie, wróć!* Lassie nigdy mnie nie bawiła, pokochałem za to jego dziwną opowieść pod tytułem *Sam Small lata znowu. Niezwykłe przygody latającego Jorkszyczyka*. To historia o grubym mieszkańcu Yorkshire, zupełnie zwyczajnym - melonik, laseczka - który nagle przekonuje się, że potrafi latać. Ale to nie magia, niczego nie zażył, nie lewituje. Po prostu umie latać. Czytając, tak głęboko uczestniczyłem w doświadczeniu bohatera, że nieomal chciałem je powtórzyć w rzeczywistości.

I wreszcie - książki dały mi prawo do publicznego smutku i wzruszenia.

Plakało się przy *O psie, który jeździł koleją*, przy Aleksandrze Dumas, przy *Winnetou*. Straszliwie przy *Ostatnim Mohikaninie*. Ważniejszy okazał się trening w smutku, który nie dotyczy wydarzenia, ale zwykłego biegu rzeczy. Książką wzruszającą, taką, w której wzruszenie nie wiąże się wyłącznie ze scenami śmierci, a która mimo swojej pogody i ciepła dostarcza mi permanentnego wzruszenia, jest *Śmierć pięknych saren* Oty Pavla.

Te przykłady wybrane nieco na chybił trafił uświadomiły mi, że gdy czytam, mojemu poczuciu adekwatności towarzyszy odkrywanie różnicy - tego, co we mnie inne od napisanego. Dopiero dzięki już przeczytanemu mogę zdać sobie sprawę z niewypowiedzianej resztki, którą jestem. Inaczej mówiąc, w przeciwieństwie do książki moje życie jest nie-do-przeczytania. Świadomość nieopisanej „reszty” czyni ze mnie czytelnika kolejnej i kolejnej książki.

I. Zadania do tekstu**1. Tekst ma cechy:**

☐ A) literatury faktu	☐ B) dziennika
☐ C) recenzji	☒ D) artykułu popularnonaukowego

2. Narrator mówi o doświadczeniach czytelnicznych:

☐ A) swojego pokolenia	☐ B) współczesnej młodzieży
☒ C) w różnych okresach życia	☐ D) historia literatury

3. Bohaterowie literaccy, których wspomina autor tekstu, fascynują go, ponieważ:

☐ A) są sztukmistrzami	☐ B) pochodzą z odległych krajów
☒ C) przeżywają estetyczną i intelektualną przygodę	☐ D) pochodzą z nieskażonej kulturą prowincji

4. Smutku i wzruszenia narratora nie wywołują utwory ukazujące:

☐ A) śmierć bohatera książki	☐ B) serdeczność i łagodność
☐ C) przygody zwierząt	☒ D) losy emigrantów

5. W kontakcie z tekstem literackim czytelnik może doświadczyć:

☒ A) radości z twórczej zabawy słowami	☐ B) tęsknoty za nieosiągalną możliwością pisanja
☐ C) obcości czytanego tekstu	☐ D) zapomnienia o sobie samym

6. Sformułowanie książki niewinne nie odnosi się do utworów:

☐ A) fantastycznych	☐ B) przygodowych
☐ C) ukazujących codzienność	☒ D) sensacyjnych

7. Zachłanność czytelnicza narratora wynika z potrzeby:

☒ A) porównania indywidualnych doświadczeń z przeżyciem bohatera literackiego
☐ B) rozwiązania problemów wewnętrznych
☐ C) ukojenia poczucia samotności i niezrozumienia
☐ D) zapomnienia o szarej rzeczywistości

II. Zadania do lektur**8. W zajeździe na dwór Sopliców nie brał udziału:**

☐ A) Maciej Kropiciel	☒ B) Bartek Prusak	☐ C) Bartek Brzytewka	☐ D) Maciej Konewka

9. Maciej Dobrzyński, u którego odbyła się rada szlachty, nie nosił przydomku:

☒ A) Szydełko	☐ B) Rózcza	☐ C) Kurek na kościele	☐ D) Maciek nad Maćkami

10. Telimena była:

☐ A) prywatną nauczycielką	☒ B) daleką krewną Zosi
☐ C) siostrą Sędziego	☐ D) narzeczoną Asesora

11. Nie jest prawdą, że przyroda litewska w *Panu Tadeuszu*:

- ☐ A) opóźnia reakcję Rosjan po bitwie w Soplicowie ☐ B) zapowiada wielkie wydarzenia wiosną 1812 roku
☐ C) wyznacza rytm pracy w folwarku Sopliców ☒ D) jest według Hrabiego godnym tematem dla malarstwa

12. O zasługach Jacka Soplicy dla ojczyzny dowiadujemy się się:

- ☐ A) z ust generała Dąbrowskiego ☐ B) od Klucznika Rębajły
☒ C) z przemowy Podkomorzego po mszy w kaplicy ☐ D) podczas rozmowy Jacka ze szlachtą w karczmie

13. Zosia:

- ☐ A) zawsze mieszkała na wsi ☒ B) lubiła zajmować się dziećmi i doglądać drobiu
☐ C) ceniła modne stroje ☐ D) zaproponowała Tadeuszowi zwolnienie chłopów z pańszczyzny

14. Wśród obecnych na zaręczynach Zosi i Tadeusza nie było:

- ☐ A) chłopów ☐ B) Kniaziewicza ☐ C) Gerwazego ☒ D) Rykowa

15. Utworem jednowątkowym jest:

- ☒ A) nowela ☐ B) epopeja ☐ C) powieść ☐ D) komedia

16. Aforyzm jest zazwyczaj:

- ☐ A) utworem wielowersowym ☐ B) puentą noweli lub bajki
☒ C) błyskotliwy i zawiera paradoks ☐ D) pozbawiony treści moralnych i filozoficznych

17. W swoich powieściach Henryk Sienkiewicz:

- ☐ A) pisał o aktualnych wydarzeniach patriotycznych ☒ B) podtrzymywał dumę narodową Polaków
☐ C) ukazywał tylko pozytywnych bohaterów historycznych ☐ D) rzadko nawiązywał otwarcie do historii Polski

18. Fragment utworu Kazimierza Przerwy-Tetmajera:

- ☐ A) nie ma cech elegii ☐ B) należy do liryki opisowej
☐ C) zawiera apostrofę ☒ D) nie jest rytmiczny

*Przychodzę na mogiłę — po latach, zdaleka —
nikt mnie już nie powitał, nikt na mnie nie czeka,
wkoło wszystko jest martwe,*

III. Nauka o języku

19. Formant -yk w wyrazie *kocyk* pełni taką samą funkcję jak w wyrazie:

- ☐ A) przelyk ☒ B) pajacyk
☐ C) nawyk ☐ D) smakołyk

*Tam cicho pod ziemią
martwe, napółspróchniałe ciche kości drzemią
tej jednej, co mnie może naprawdę kochała,
kiedyś, dawno — — zostało tylko puste imię.*

20. Żądać nie jest wyrazem podstawowym dla wyrazu:

- ☒ A) żądło ☐ B) żądanie ☐ C) zażądać ☐ D) pożądać

21. Mowa niezależna zawsze jest obecna w:

- ☐ A) poezji ☒ B) wywiadzie ☐ C) recenzji ☐ D) opisie przeżyć

22. *Ujął ją sen żelazny, twardy, nieprzespany* - cytata z trenów Jana Kochanowskiego nie zawiera:

- ☒ A) archaizmu ☐ B) eufemizmu ☐ C) epitetu ☐ D) zaimka

23. Opinią jest zdanie:

- ☐ A) Sahara leży w Afryce. ☐ B) Żelazo jest cięższe od papieru.
☒ C) Wegetarianie są niekonfliktowi. ☐ D) Polaków jest mniej niż Chińczyków.

24. Orzeczenia brak w wypowiedzeniu:

- ☐ A) Skręć w prawo. ☐ B) Lubisz czytać? ☐ C) Ogłoszono konkurs. ☒ D) Być jak Ignacy.

25. *Wawel, jak większość warowni, był zaopatrywany w wodę ze studni wykutej w skale, wznoszącej się na kilkanaście metrów nad poziom Wisły.* - wypowiedzenie jest:

- ☒ A) zdaniem pojedynczym ☐ B) zdaniem wielokrotnie złożonym
☐ C) równoważnikiem zdania ☐ D) zdaniem złożonym podrzędnie

26. Zestawieniem jest:

- ☒ A) barszcz czerwony ☐ B) słodkie maliny ☐ C) sukienka wizytowa ☐ D) zagraniczne wakacje

27. Pośród podanych wyrazów największy zakres ma wyraz:

- ☐ A) człowiek ☐ B) mężczyzna ☒ C) magazynier ☐ D) pracownik

28. Poprawnie zastosowano interpunkcję w zapisie skrótu:

- ☐ A) mgr. (magister) ☐ B) min. (minuta) ☐ C) dyr (dyrektor) ☒ D) m.in. (między innymi)

29. *To były kolendniki, chodzieły z gwiazdom.* - zdanie należy do gwary, ponieważ:

- ☐ A) mówi o tradycji ludowej ☐ B) jest niezrozumiałe dla polskiego odbiorcy
☒ C) zawiera formy fleksyjne odmienne od języka ogólnego ☐ D) zawiera liczne archaizmy

30. *Jasność układu minimalnie zmienia się w trakcie okresu orbitalnego.* - wypowiedzenie jest przykładem języka:

- ☐ A) środowiskowego ☒ B) naukowego ☐ C) ogólnego ☐ D) literackiego